شينحۋا اگەنتتگى ادەبي حابار تاراتتى

«ازيا ـ ەۋروپا قۇرلعى سندى كوركتى مەكەندى بىرگە قۇرايق —— ٴتوراعا شي جينپيڭنڭ شاڭحاي سەلبەستك ۇيمنا مۇشە ەلدەر مەملەكەت باسشلارى القالى كەڭەسنڭ 22 ـ رەتكى ماجلىسنە قاتناسقاندعى تۋرالى»

شينحۋا اگەنتتگنڭ 9 ـ ايدڭ 17 ـ كۇنى وزبەكستان سامارحاننان بەرگەن حابارى. 9 ـ ايدڭ 17 ـ كۇنى شينحۋا اگەنتتگى «ازيا ـ ەۋروپا قۇرلعى سندى كوركتى مەكەندى بىرگە قۇرايق —— ٴتوراعا شي جينپيڭنڭ شاڭحاي سەلبەستك ۇيمنا مۇشە ەلدەر مەملەكەت باسشلارى القالى كەڭەسنڭ 22 ـ رەتكى ماجلىسنە قاتناسقاندعى تۋرالى» اتتى كولەمدى ادەبي حابار تاراتتى.

ماقالادا بىلاي دەلىندى: 9 ـ ايدڭ 15 ـ كۇننەن 16 ـ كۇننە دەيىن شاڭحاي سەلبەستك ۇيمنا مۇشە ەلدەر مەملەكەت باسشلارى القالى كەڭەسنڭ 22 ـ رەتكى ٴماجلىسى سامارحاندا وتكزىلدى، جاڭا تيپتى يدارشا ۆيرۋس وكپە قابنۋ ىندەتى تۇتانعاننان كەينگى "شاڭحاي سەلبەستك ۇيمى ۇلكەن شاڭىراعندا" مۇشەلەردىڭ تۇڭعش رەت ينتەرنەت جەلسنەن تس تولىق باس قوسۋى دۇنيە ٴجۇزنىڭ نازارىن اۋداردى.

ماقالادا منالار اتاپ كورسەتلدى: قازىرگى كەزدەگى دۇنيە جۇزندە 100 جىلدىق وزگەرس پەن عاسرلىق ىندەت ارالاسىپ قاباتتاستى. ٴۇشنشى 10 جىلدىققا قادام تاستاعان شاڭحاي سەلبەستك ۇيمى جاڭا جورىعن قالاي باستايدى، سونداي ـ اق دۇنيە ٴجۇزى مەن ٴوڭىردىڭ بەيبىتشىلگن، داۋىن جەبەۋ ىستەرنە نەندەي "شاڭحاي سەلبەستگى كۇش ـ قۋاتىن" قوسادى؟

قازىرگى كەزدەگى جۇڭگودا پارتيانىڭ 20 ـ قۇرىلتايى اشىلۋ الدىندا تۇر، پارتيا مەن مەملەكەت ىستەرى داۋىنىڭ جاڭا ۇلى جوباسى جاسالادى. وسى رەتكى مەملەكەت باسشىلارىنىڭ ديپلوماتيالىق قيمىلى دۇنيە جۇزىنە جۇڭگونىڭ داۋى جونىندە قانداي ماڭىزدى حابار جەتكىزەدى، سونداي ـ اق جۇڭگونىڭ دۇنيە جۇزىمەن قارىم ـ قاتىناسىنا قانداي تەرەڭ ىقپال جاسايدى؟

مۇشە ەلدەر باسشىلارى القالى كەڭەسىنىڭ ۇلكەن، شاعىن كولەمدەگى ماجىلىسىنە قاتىناستى ٴارى ماڭىزدى ٴسوز سويلەدى، باسقا مۇشە ەلدەر باسشىلارىمەن باس قوسۋ ٴماجىلىسى جارناماسىنا قول قويدى ٴارى ونى جاريالادى، 10 نەشە رەتكى ەكى جاقتى، ٴۇش جاقتى قيمىلدار وتكىزدى... سامارحان باسشىلار ٴماجىلىسى كەزىندە ٴتوراعا شي جينپيڭ ٴارقايسى جاقپەن ٴجيى ىقپالداسىپ، ٴبىرسىپىرا كەلەلى سەلبەستىك باستامالارىن العا قويىپ، ٴبىرسىپىرا ماڭىزدى ناقتى شارالاردى جاريالاپ، ازيا ـ ەۋروپا قۇرلىعى سىندى كورىكتى مەكەندى بىرگە قۇرىپ، ٴارقايسى جاقتىڭ اناعۇرلىم تىعىز شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋىن ىلگەرىلەتۋدى بەلسەنە دارىپتەپ، ۇلتتىڭ گۇلدەنۋىن مۇرات ەتكەن شىعىستاعى ٴىرى ەلدىڭ ادامزاتتىڭ العا باسۋىن كوزدەگەن، دۇنيە ٴجۇزىنىڭ ۇلى بىرلىگىن كوزدەگەن ىنىق قادامى مەن جاۋاپكەرشىلىگىن ايگىلەدى.

ماقالا 3 بولىككە بولىنگەن: ٴبىر ٴتۇرلى رۋح، ۋاقىت پەن كەڭىستىكتەن كەسىپ ٴوتۋ؛ ٴبىر جول، بارلىق ادام قول ۇستاسىپ السقا بەتتەۋ؛ ٴبىر جاۋاپكەرشىلىك، ەرلىكپەن الدا ٴجۇرۋ.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتىلدى: جۇڭگونىڭ قۋاتتاماسى جۇرت جۇرەگىن جەلپىندىردى: "جول الىس بولعانىمەن، باعىتتان اۋىتقىماساق، دىتتەگەن جەرىمىزگە جەتەمىز. ٴبىز 'شاڭحاي رۋحىن' بارىنشا اسقاقتاتىپ، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى داۋىنىڭ ىنىق قادامىمەن السقا جەتۋىن ىلگەرىلەتىپ، بەيبىت، ورنىقتى، گۇلدەنگەن، كورىكتى تاماشا مەكەندى بىرگە قۇرايىق"!

حالىق گازەتى «ۋاقىت شكالاسىنداعى ٴىرى ەل ديپلوماتياسى —— ٴتوراعا شي جينپيڭنىڭ ورتا ازياداعى مەملەكەتتىك ساپارى تۋرالى» اتتى ماقالا جاريالايدى

شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 9 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى وزبەكستان سامارحاننان بەرگەن حابارى. 9 ـ ايدىڭ 18 ـ كۇنى باسپادان شىعاتىن حالىق گازەتى «ۋاقىت شكالاسىنداعى ٴىرى ەل ديپلوماتياسى — ٴتوراعا شي جينپيڭنىڭ ورتا ازياداعى مەملەكەتتىك ساپارى تۋرالى» اتتى ماقالانى جاريالايدى.

ماقالادا بىلاي دەلىنگەن: 2022 ـ جىلى 9 ـ ايدىڭ 14 ـ كۇنىنەن 16 ـ كۇنىنە دەيىن ٴتوراعا شي جينپيڭ ورتا ازيادا.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتىلدى: ۋاقىت شكالاسىنا ٴىرى ەل ديپلوماتياسىنىڭ ٴىزى باسىلدى. جاڭا تيپتى يدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتى تۇتانعاننان بەرى، تۇڭعىش رەتكى ساپارىندا ەلىكتەن ورتا ازيانى تاڭدادى، پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ اشىلۋ قارساڭىندا ەلىكتەن ۋاقىت ٴبولىپ وسى ساپارعا شىقتى، جۇڭگونىڭ ورتا ازيامەن، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرمەن بولعان ىقپالداستىعىندا قانداي تەرەڭ ٴمان بار؟... ۋاقىت جاۋاپ بەردى.

ماقالا 4 بولىككە بولىنگەن: تۇڭعىش رەت | جاڭا تيپتى يدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتى تۇتانعاننان بەرى تۇڭعىش رەت ساپارعا شىقتى، "ەكراندا كەزدەسۋدەن" "بەتپە ـ بەت كەزدەسۋگە" دەيىن؛ 9 جىل | "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول" باستاماسى ورتاعا قويىلعاننان قازىرگە دەيىن تۇپ ـ تۋرا 9 جىل بولدى، "جالپى جوبادان" "ەگجەي ـ تەگجەيلى جوباعا" دەيىن؛ جارتى جىل | كوكتەمنەن كۇزگە جەتكەندە تاعى دا باس قوستى، بەيجيڭنەن سامارحانعا دەيىن؛ ٴبىر اي | پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ اشىلۋىنا تاعى ٴبىر اي ۋاقىت قالدى، "جۇڭگوعا كوز تىگۋدەن" "جۇڭگونى تۇسىنۋگە" دەيىن.

ماقالادا بىلاي دەلىنگەن: ٴىرى ەل ديپلوماتياسى "جۇڭگونىڭ دۇنيە جۇزىنە كورسەتەتىن ىقپالى، دۇنيە ٴجۇزىنىڭ جۇڭگوعا كورسەتەتىن ىقپالى" دەگەن جونىندە تەرەڭنەن تولعاندى.

پارتيا 20 ـ قۇرىلتايى كەلەسى كەزەڭدەگى جۇڭگونىڭ داۋ جوسپارىن جالپى بەتتىك جاسايدى. جوسپار جۇڭگونىڭ داۋىن جوبالاپ عانا قويماي، تاعى دۇنيە جۇزىنە ۋراي توپتايدى، "ٴوز داۋى ارقىلى وڭىردەگى ەلدەردىڭ داۋىنا كۇش ۇستەپ، ٴار ەل حالقىنا اناعۇرلىم كوپ قۋات ـ ىرىسقا كەنەلتۋدى قالايدى".

(باسى 1 ـ بەتتە)

وسى جىلداردا شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى ٴوزارا سەنۋ، ٴوزارا پايدا جەتكىزۋ، تەپە ـ تەڭ بولۋ، كەڭەسۋ، الۋان ٴتۇرلى وركەنيەتتى قۇرمەتتەۋ، بىرگە داۋعا ۇمتىلۋ سىندى "شاڭحاي رۋحىن" اسقاقتاتىپ، ەۋروپا ـ ازيا وڭىرىندە جانە حالىقارالىق ىستەردە شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ كۇشىن بەلسەندىلىكپەن ساۋلەلەندىرىپ، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ ۇلەسىن قوستى. ەندى ٴبىر جاعىنان، قازىر دۇنيە جۇزىندە ىنتىماقتاسۋ مەن بولىشەكتەنۋ، سەلبەسۋ مەن قارسىلاسۋ قايشىلىعى كۇن سايىن كورنەكتىلەنە تۇسۋدە، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ ٴوڭىردىڭ بەيبىتشىلىگىن، حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋ كوپتەگەن سىناقتارعا ٴدوپ كەلىپ، مۇشە ەلدەردىڭ ٴوز حاۋىپسىزدىگىن، ورنىقتىلىعىن قورعاۋى قاتاڭ سىن ـ سىناقتا ۇشىرادى. ٴتوراعا شي جينپيڭ شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى مەن مۇشە ەلدەر ٴدوپ كەلگەن جاڭا جاعدايدى، جاڭا مىندەتتى، جاڭا قيىن ماسەلەلەردى كوزدە ۇستاپ، سامارحان باسشىلار ماجىلىسىندە ماڭىزدى ٴسوز سويلەپ، بيىل شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ بۇرىنعى مۇراگەر، كەيىنگىگە بۇيداگەر بولاتىن ماڭىزدى جىلعا تۋرا كەلگەندىگىمەن تىعىز بايلانىستىرىپ، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ داۋىنا ستراتەگيالىق جانە جالپى جاعدايدى بيىكتەن قاراپ جانە جەتەكشىلىك ەتىپ، مۇشە ەلدەردىڭ ىنتىماقتى كۇشەيتۋى، وسى ۇيىمنىڭ بولاشاق داۋىن ىلگەرىلەتۋى جونىندە كەلەلى باستامانى، دارىپتەمەنى ورتاعا قويدى.

ٴتوراعا شي جينپيڭ شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ ساياسي ٴوزارا سەنىمدىلىككە تاياندى بولۋ، ٴوزارا ٴتيىمدى سەلبەستىككە تاياندى بولۋ، تەڭ تۇرعىدا ماملە جاساۋعا تاياندى بولۋ، اشىق، سيىسىمدى بولۋعا تاياندى بولۋ، ادىلدىك پەن تۋراشىلدىققا تاياندى بولۋ سىندى ٴساتتى تاجىريبەلەرىن تەرەڭدەي قورىتىندىلاپ، وسى "5 تاياندى بولۋدىڭ" "شاڭحاي رۋحىن" تولىق ايگىلەگەندىگىن، ولاردىڭ باستان ـ اياق شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ تىرشىلىك كۇشىنىڭ تيانىعى ٴارى، ٴسوز جوق، ۇزاق ۋاقىت تاياندى بولۋعا ٴتيىستى ٴتۇبىرلى بويسۇنۋ ولشەمى ەكەندىگىن اتاپ كورسەتتى. "5 تاياندى بولۋ" شىنايى كوپ جاقتىلىقتىڭ دا اماليات، ول ٴداستۇرلى توپ ساياسىنان اسىپ ٴتۇسىپ، جاڭا ٴداۋىر جاعدايىندا قانداي جاڭاشا وڭىرلىك سەلبەستىكتى تەرەڭدەتۋ، جاڭاشا وڭىرلىك سەلبەستىكتى قالاي ىلگەرىلەتۋ ٴتيىس دەگەن ماسەلەلەرگە جاۋاپ بەردى، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ ٴوز قۇرىلىسى جونىنەن حالىقارالىق قارىم ـ قاتىناستىڭ اقاۋسىز، ٴادىل داۋىن جەبەۋ جونىنەن ماڭىزدى جەتەكشىلىك مانى بار.

شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ بولاشاق قۇرىلىسىنىڭ بەتالىسى جونىندە ٴتوراعا شي جينپيڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: جاڭا جاعدايدا شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى حالىقارالىق جانە وڭىرلىك ىستەردەگى ماڭىزدى سىندارلى كۇش رەتىندە، حالىقارالىق الماعايىپ وزگەرىستەرگە جۇرەكتىلىكپەن بەتپە ـ بەت كەلىپ، ٴداۋىر اۋقىمىن ىقتاپ يگەرىپ، ستراتەگيالىق ٴوز كۇشىنە سۇيەنۋدى ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، ىنتىماقتى، سەلبەستىكتى بەكەمدەپ، تەرەڭدەتىپ، اناعۇرلىم تىعىز شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋدى ىلگەرىلەتۋ كەرەك. ٴتوراعا شي جينپيڭ وسى ٴۇشىن 5 ٴتۇرلى ۇسىنىستى ورتاعا قويىپ، ٴوزارا قولداۋدى كۇشەيتۋ، حاۋىپسىزدىك سەلبەستىگىن كەڭەيتۋ، ناقتى سەلبەستىكتى تەرەڭدەتۋ، گۋمانيتارلىق اۋىس ـ كۇيىستى كۇشەيتۋ، كوپ جاقتىلىققا تاياندى بولۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى، بۇل ۇسىنىستار مۇشە ەلدەردىڭ ىنتىماققا تالپىنۋ، ورنىقتىلىقتى جەبەۋ، داۋدى كوزدەۋدەگى ورتاق جۇرەك ۇنىنە ۇيلەسىپ، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى ٴۇشىن العا ىلگەرىلەۋ جول كارتاسىن سىزىپ، سەلبەستىكتىڭ جاڭا بولاشاعىن كەستەلەدى.

ٴتوراعا شي جينپيڭ مەن مۇشە ەلدەر باسشىلارىنىڭ تىنىم تابا قۇلشىنۋىندا، وسى رەتكى باسشىلار ٴماجىلىسى

اۋمالى ـ توكپەلى جاعدايدا بەتالىسقا جەتەكشىلىك ەتتى، جىبەك جولى بايىرعى ارناسىندا جاڭا ومىرشەڭدىك قاۋلاتتى

ەكونوميكا، فينانس، عىلىم ـ تەحنيكا، گۋمانيتارلىق ىستەر، مەحانيزم قۇرىلىسى، سىرتقى بارىس ـ كەلىس سياقتى سالالاردى قامتىعان 40 نەشە جەتىستىك حۇجاتىن ماقۇلدادى. اسىرەسە، جۇڭگو جاقتىڭ ىلگەرىلەتۋىمەن مۇشە ەلدەر باسشىلارى حالىقارالىق ەنەرگيا حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋ، حالىقارالىق استىق حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋ، كليمات وزگەرىسىنە توتەپ بەرۋ، قامداۋ تىزبەگىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن، ورنىقتىلىعىن، كوپ ارنالىلىعىن قورعاۋ سياقتىلار جونىندەگى 4 ماڭىزدى مالىمدەمەنى جاريالادى. جۇڭگو جاق تاعى جۇڭگو ـ شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ باعىتىنداعى كاسىبي ماماندار باۋلۋ بازاسىن قۇرۋدى، كاسىپ تىزبەگى، قامداۋ تىزبەگى تالقى مىنبەرىن وتكىزۋدى، جۇڭگو ـ شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى ۇلكەن ساندى مالىمەت سەلبەستىك ورتالىعىن قۇرۋدى، سونداي ـ اق وركەندەپ كەلە جاتقان ەلدەردىڭ قاجەتىن وتەۋ ٴۇشىن ٴبىر ميلليارد 500 ميلليون يۋان حالىق اقشاسىنداي شۇعىل ادامگەرشىلىك استىق كومەگىن بەرۋ سياقتىلاردى جاريالادى. بۇل شارالار شىنايى، ٴار ەلدىڭ قاجەتىنە ۇيلەسەدى، جۇڭگونىڭ المەنىڭ داۋى باستاماسى مەن المەنىڭ حاۋىپسىزدىك باستاماسىن ورتاعا قويۋشى عانا ەمەس، باستامالاردى اماليات ىلگەرىلەتۋشى ەكەندىگىن دە ايگىلەدى. ٴتوراعا شي جينپيڭ ماجىلىستە "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول" بىرگە قۇرۋ باستاماسىنىڭ ٴار ەلدىڭ داۋ ستراتەگيالارىمەن جانە وڭىرلىك سەلبەستىك دارىپتەمەلەرىمەن ۇشتاسۋىن ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، شاعىن قۇرامداعى كوپ جاقتى جانە كىشى وڭىرلىك سەلبەستىكتەردى كەڭەيتىپ، سەلبەستىكتىڭ اناعۇرلىم كوپ ارتىق تۇيىندەرىن قالىپتاستىرۋدى ۇندەدى. ٴارقايسى جاقتار بەلسەندىلىكپەن ٴۇن قوسىپ، ٴار سالاداعى سەلبەستىكتىڭ كومەكسىز كۇشىن ۇزدىكسىز اشىپ، شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى مەن وڭىرلىك حاۋىپسىزدىكتىڭ، ورنىقتىلىقتىڭ ورنىقتىرۋشى ەتىپ تۇلعالاپ، دۇنيە ٴجۇزىنىڭ بەيبىتشىلىگى مەن داۋىنا اناعۇرلىم زور ۇلەستەر قوسۋ تەندەستىقتارىن ٴبىلدىردى.

ەرەكشە اتاپ وتەرلىگى، وسى رەتكى باسشىلار ٴماجىلىسىنىڭ الدىندا شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە بولۋعا ٴوتىنىش بەرگەن ەلدەردىڭ قاتارى كوبەيە ٴتۇستى. جۇڭگو جاق شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرمەن بىرگە جالپى جاعداي بوينشا ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، تەپە ـ تەڭ تۇرىپ كەڭەسىپ، باسشىلار ماجىلىسىندە يراندى مۇشە ەل ەتىپ قابىلداپ، بەلورۋسسيانى مۇشەلىككە قابىلداۋ ٴتارتىبىن باستاۋدى قولداپ، ەگيپەتتى، ساۋد ارابيانى، كاتاردى بەكەتىپ، باحرەيننىڭ، مالديۆتىڭ، اراب بىرىككەن امىرلىگىنىڭ، كۋۆەيتتىڭ، بيرمانىڭ جاڭا تىلدەسۋ سەرىكتەسى بولۋىنا قولدادى. شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى ەڭ زور كولەمدەگى مۇشە قاتارىن مولايتۋدىڭ جاڭا كەزەڭىن قارسى الىپ، دۇنيە جۇزىندەگى جان سانى ەڭ كوپ، جەرى ەڭ كەڭ وڭىرلىك سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ ورنى مەن ىقپالىن بەكەمدەپ، كەڭەيتىپ، "شاڭحاي رۋحىنىڭ" تىرشىلىك قۋاتىن، ۇيىسۋ قۋاتىن جانە باۋراۋ قۋاتىن تاعى دا ايگىلەدى. وسى رەتكى مۇشەلەر قاتارىن كەڭەيتۋ شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ تۇماعا تۇيىق، باسقالاردى شەتكە قاقاتىن "شاعىن شەڭبەر" ەمەس، قايتا اشىق، سيىسىمدى "ۇلكەن شاڭىراق" ەكەنىن دە تولىق كورسەتتى. شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى 26 مەملەكەتتى قامتىعان جاڭاشا حالىقارالىق ۇيىم رەتىندە، كۇشتى تىرشىلىك قۋات پەن جارقىن داۋ بولاشاعىن بارعان ساين ايگىلەدى، ٴسوز جوق، ازيا ـ ەۋروپا قۇرلىعىنىڭ، سونداي ـ اق دۇنيە ٴجۇزىنىڭ بەيبىتشىلىگى مەن گۇلدەنۋىن قورعاۋعا اناعۇرلىم كوپ ۇلەس ەنەرگيا جانە جاڭا قوزعاۋشى كۇش ۇستەپ، جاڭاشا حالىقارالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتۋدى جانە ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋدى ىلگەرىلەتۋدە ۇلكەن ٴرول اتقارادى.

تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قالىپتاستىرۋدى ىلگەرىلەتۋدە ۇلگىلىك ٴرول اتقاراتىن بولادى.

سامارحان المعا ايگىلى "جىبەك جولىنداعى مەرۋەرت"، ول بايىرعى جىبەك جولىنىڭ نۇر ـ شۋعالاسى مەن عالامات باستان كەشىرگەن. بۇگىن بۇل تاريحي ايگىلى قالا ازيا ـ ەۋروپا قۇرلىعىنداعى نىشاندىق مانگە يە ماڭىزدى ساتتىكە تاعى دا كۋا بولدى. ٴار جاقتىڭ تىنىم تابا قۇلشىنۋىندا، سامارحان باسشىلار ٴماجىلىسى شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ تاريحىنداعى قاتىناسقان باسشىلار سانى ەڭ كوپ، جەتىستىك حۇجاتتارى ەڭ مول ٴبىر رەتكى باسشىلار ماجىلىسىنە اينالدى. وزبەكستان شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ كەزەكشى ٴتوراعا ەلى جانە تاعاسى ەل رەتىندە، وسى رەتكى باسشىلار ٴماجىلىسىن وتكىزۋگە ايرىقشا ٴمان بەردى جانە بۇكىل ەلدىڭ كۇشىن سالا قوسىپ وتكىزدى. جۇڭگو جاق ساياسي، ٴماجىلىس ىستەرى، ىندەتتەن ساقتانۋ سياقتى جاقتاردا بار كۇشىمەن قولداۋ كورسەتىپ، باسشىلار ٴماجىلىسىنىڭ ٴساتتى وتكىزىلۋىنە بەلسەندى ۇلەستەر قوسىپ، جۇڭگونىڭ شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرمەن قيندىقتى بىرگە ەڭسەرەتىن، ٴوزارا قاراي ساتىن ىنتىماق، ىستەستىك رۋحىن ايگىلەدى. باسشىلار ٴماجىلىسى «شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەر مەملەكەت باسشىلارى القالى كەڭەسىنىڭ سامارحان جارناماسىنا» قول قويىپ ٴارى ونى جاريالاپ، جۇڭگو جاقتىڭ جەلىلەس ماڭىزدى باستامالارىنىڭ باستى مازمۇندارىن تولىق قابىلدادى.

ەكىنشى، تاعدىرلاس ورتاق تۇلعانى بىرگە قۇرۋدى جەتەكشى ەتىپ، جۇڭگو مەن قازاقستاننىڭ، جۇڭگو مەن وزبەكستاننىڭ تاتۋ كورشىلىگىنىڭ، دوستىعىنىڭ جاڭا تاراۋىن جازدى

ۋاڭ ي بىلاي دەدى: قازاقستان، وزبەكستان ورتا ازياداعى ٴىرى ەلدەر ٴارى جۇڭگونىڭ باتىس سولتۇستىكتەگى ماڭىزدى كورشىلەرى جانە جان ـ جاقتى ستراتەگيالىق سەرىكتەستەرى، سونداي ـ اق "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جولدى" بىرگە قۇرۋدى ەڭ ەرتە قولداعان جانە وعان قاتىناسقان ەلدەر. ٴتوراعا شي جينپيڭ 9 جىلدىڭ الدىندا ورتا ازيادا ساپاردا بولعان كەزىندە قازاقستاندا تۇڭعىش رەت "جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋىن" بىرگە قۇرۋ باستاماسىن ورتاعا قويدى، سونداي ـ اق سامارحانعا ارنايى ساپارلاپ بارىپ، ەكى ەلمەن ۇزىلمەس "جىبەك جولى سۇيىسپەنشىلىگىن" ورنالتى. بيىل جۇڭگو مەن قازاقستاننىڭ، جۇڭگو مەن وزبەكستاننىڭ ديپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقاندىعىنىڭ 30 جىلدىعى، كەلەر جىلى "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول" باستاماسى ورتاعا قويىلعاندىعىنىڭ 10 جىلدىعى، جۇڭگو ـ قازاقستان، جۇڭگو ـ وزبەكستان قارىم ـ قاتىناسى جاڭا تاريحي بەلەسكە شىعادى. ٴتوراعا شي جينپيڭ اراعا نەشە جىل سالىپ قازاقستانعا، وزبەكستانعا تاعى دا ساپارلاپ باردى، ٴارى ىندەت تۇتانعاننان كەيىنگى العاش رەتكى شەتەلگە ساپارى ٴۇشىن وسى ەكى ەلدى تاڭدادى، بۇل جۇڭگونىڭ قازاقستان، وزبەكستان ەلدەرىمەن قارىم ـ قاتىناسىنىڭ جوعارى دەڭگەيى مەن ەرەكشەلىگىن، سونداي ـ اق مەملەكەت باسشىلارى اراسىنداعى ەتەنە دوستىقتى جانە ايرىقشا سەنىمدىلىكتى تولىق كورسەتتى.

ەكى ەلدىڭ دە مەملەكەت باسشىلارى ايرىقشا ٴمان بەرىپ، ٴتوراعا شي جينپيڭدى ەڭ قادىرلى قوناقتارى رەتىندە كورىپ، ۆەزدەرى جوسپارلاپ، ۆەزدەرى ورنالاستىرىپ، ەڭ جوعارى قۇرمەتپەن جانە ەڭ جوعارى ولشەممەن قارسى الدى. توقايەۆ زۇڭتۇڭ اۋەجايعا ٴوزى بارىپ قارسى الدى، اتتاندىرىپ قويدى، زۇڭتۇڭ سارايىندا سالتاناتتى قارسى الۋ سالتىن وتكىزىپ، ٴتوراعا شي جينپيڭگە قازاقستاننىڭ ەڭ جوعارى داڭق وردەنى — "التىن قىران" وردەنىن ۇسىندى ٴارى قازاقستاننىڭ ايگىلى ەڭبەك سىڭىرگەن ونەرپازىن جۇڭگودا بارلىق ەل بىلەتىن «كوكەك وتى» ٴانىن جۇڭگو تىلىندە ورىنداۋعا ٴوزى ورنالاستىردى. مىرزيەيەۆ زۇڭتۇڭ شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمىنىڭ باسشىلار ماجىلىسىنە قاتىناساتىن 10 نەشە باسشىنى قارسى الۋدىڭ قاربالاس كۇن تارتىبىندە اۋەجايعا ارنايى كەلىپ قارسى الىپ، اۋەجايدا سالتاناتتى قارسى الۋ سالتىن دەن قويا ۇيىمداستىرىپ، ٴتوراعا شي جينپيڭگە وزبەكستاننىڭ سىرتقا قاراتىلعان ەڭ جوعارى داڭق وردەنى — "ەڭ جوعارى دوستىق" وردەنىن ۇسىندى ٴارى ٴتوراعا شي جينپيڭدى وزبەكستان مەن جۇڭگونىڭ دوستىعىنىڭ ماڭگى جالعاسۋىنىڭ سيمۆولى بولعان ەممەن اعاشىن بىرگە ەگۋگە ۇسىنىس ەتتى. مىرزيەيەۆ زۇڭتۇڭ تاعى ۇكىمەت زۇڭلىين كۇتىپ الۋ قىزمەتىنە تۇتاس بارىس بوينشا قولباسشىلىق ەتۋگە بەلگىلەدى. وسى ەرەكشە جانە قىزۋ مەرەيلى ورنالاستىرۋلار ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىنىڭ جۇڭگوعا دەگەن دوس ساياسي تىلەگىن ايگىلەدى، قازاقستان، وزبەكستان ەكى ەل حالقتارىنىڭ جۇڭگوعا دەگەن تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىگىن، قويۋ دوستىعىن ايگىلەدى.

ٴتوراعا شي جينپيڭنىڭ توقايەۆ زۇڭتۇڭمەن، مىرزيەيەۆ زۇڭتۇڭمەن كەڭەسى قىزۋ دوستىق بەينەدە ٴوتىپ، ناقتى، مول جەتىستىكتەرگە جەتتى. ٴتوراعا شي جينپيڭ ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىمەن جەكە ـ جەكە بىرلەسكەن مالىمدەمە قول قويىپ ٴارى جاريالاپ، ديپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقان 30 جىلداعى تابىستار مەن تاجىريبەلەردى جالپى بەتتىك قورىتىندىلاپ، كەلەسى قادامداعى داۋ جوباسىن جوسپارلاپ، جۇڭگو مەن قازاقستاننىڭ ۇرپاقتار بويى دوس، جوعارى دەڭگەيدە ٴوزارا سەنەتىن، بەينەت پەن زەينەتتى بىرگە وتكەرەتىن تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋ نىساناسى مەن بولاشاق ارمانى ٴۇشىن قۇلشىناتىندىقتارىن جاريالادى، جۇڭگو مەن وزبەكستان قارىم ـ قاتىناسىنىڭ ۇزاق بولاشاقتاعى قۋات ـ ىرىسىن كوزدە ۇستاپ، جۇڭگو مەن وزبەكستاننىڭ ەكى جاقتى دەڭگەيىندە تاعدىرلاس ورتاق تۇلعانى اماليات ايگىلەپ ـ قاتىناسقا شىت جاڭا ورىن بەردى. ٴتوراعا شي جينپيڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعانىڭ مازمۇنىن تەرەڭدەتۋ ٴتۇسىندىرىپ، ٴوزارا تاياندى قولداۋدى ماڭداي الدى ورىنعا قويدى. قازاقستاندا ٴتوراعا شي جينپيڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: جۇڭگو مەن قازاقستاننىڭ دوستىعى مىزعىماستاي بەرىك، بۇل دۇنيە جۇزىندەگى بەلسەندى كۇشتەر مەن العاباسار كۇشتەردىڭ داۋىنا ٴتيىمدى، ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋعا دا پايدالى، جۇڭگو جاق قازاقستان جاقپەن ٴبىر ـ ٴبىرىنىڭ داۋىندا، وركەندەۋىندەگى مەڭ ارتىقتى ٴتىرەگى بولۋدى قالايدى. توقايەۆ مىنالاردى ٴبىلدىردى: ٴتوراعا شي جينپيڭنىڭ وسى جولعى ساپارى ەكى جاقتىڭ قازاقستان ـ جۇڭگو قارىم ـ قاتىناسىنىڭ جاڭا التىن 30 جىلدىعىن باستاۋعا كۇش سالاتىندىعىن ايگىلەدى، بۇل كەزەكتەگى اۋمالى ـ توكپەلى، كۇردەلى حالىقارالىق جاعدايدا ەرەكشە ماڭىزدى مانگە يە، ٴسوز جوق، قازاقستان ـ جۇڭگو قارىم ـ قاتىناسىنىڭ داۋ تاريحىنداعى تىڭ بەلەس بولادى، قازاقستان جاق ٴبىر جۇڭگو ساياساتىن ۇزدىكسىز تۇردە باتىل اتقارىپ، ٴارقانداي جاعدايدا دا جۇڭگونىڭ سۇيەنەتىن سەنىمدى جاقسى سەرىكتەسى، جاقسى دوسى بولادى. وزبەكستاندا ٴتوراعا شي جينپيڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: جۇڭگو مەن وزبەكستان باستان ـ اياق ٴوزارا قۇرمەت ەتىپ، تاتۋ كورشىلىك دوستىقتا بولىپ، قيىندىقتى بىرلەك بىرگە جەڭىپ، ٴوزارا پايدا جەتكىزىپ، تەڭ يگىلىكتە كەنەلدى، جۇڭگو جاق وزبەكستان جاقپەن جۇڭگو ـ وزبەكستان تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن امالياتتا ايگىلەپ، جان ـ جاقتى، ٴوزارا پايدا جەتكىزىپ، وزبەكستاننىڭ حالىقارالىق سەرىكتەستىك تەرەڭدەتۋدى قالايدى. مىرزيەيەۆ مىنالاردى ٴبىلدىردى: ٴتوراعا شي جينپيڭنىڭ وسى رەتكى تاريحي ساپارى ەكى ەل سايابيدى جاڭا باتىس جاڭا جوعارى، جان ـ جاقتى ستراتەگيالىق سەرىكتەستىك قاتىناسى تاڭداپ، وزبەكستان ـ جۇڭگو ـ جاقتى ستراتەگيالىق سەرىكتەستىك قاتىناس قارىم ـ قاتىناسىنىڭ سەنىمدى جان ـ جاقتى ستراتە ـ گيالىق سەرىكتەسى، وزبەكستان جاق ٴبىر جۇڭگو پرينسيپىنە مىزعىماس بەرىكتىكپەن، ايرىقشا ايقىن تۇردە تاياندى بولادى، جۇڭگو جاقتىڭ وزەكتى مۇددە ماسەلەسىندەگى تۇرعىسىن مىزعىماس تاياندىلىقپەن قولدايدى، وزبەكستان ماڭگى جۇڭگونىڭ سەنىم ارتۋعا تۇراتىن جاقسى كورشىسى، جاقسى دوسى، جاقسى سەرىكتەسى بولادى.

وسى جولعى ساپار كەزىندە جۇڭگو مەن قازاقستان، جۇڭگو مەن وزبەكستان كەلەسى قادامداعى سەلبەستىك بەتالىسى مەن تۇيىندەرى جونىندە كەڭ اۋقىمدى ورتاق تانىمعا كەلىپ، "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جولدى" ۇزدىكسىز جوعارى ساپالى قۇرىپ، داۋ ستراتەگيالارىنىڭ ۇشتاسۋىن جەدەلدەتىپ، ەكونوميكا ـ ساۋدا، ەنەرگيا، تەمىر جول، ۇلاسۋ ـ تۇتاسۋ سياقتى سالالارداعى ناقتى سەلبەستىكتەردى ىلگەرىلەتەتىندىكتەرىن ٴبىلدىرىپ، فينانس، سۋ يگىلىگى، سيفرلى ەكونوميكا، جاسىل داۋ، گۋمانيتارلىق ىستەر، جەرگىلىكتى ورىندار سياقتى كەڭ سالالى قامتىعان 30عا جۋىق ەكى جاقتى سەلبەستىك حۇجاتىنا قول قويدى. مۇنىڭ ىشىندە جۇڭگو ـ قىرعىزستان ـ وزبەكستان تەمىر جولى قۇرىلىسى نىسانى سەلبەستىگىنىڭ تۇسىنىستىك ەسكەرتپە حاتى ازيا ـ ەۋروپا قۇرلىعى تاسىمالى ۇلكەن ارناسى قۇرىلىسىنىڭ ماڭىزدى ىلگەرىلەۋشىلىككە قول جەتكىزگەندىگىنىڭ بەلگىسى بولىپ تابىلادى. مۇنان سىرت، ٴتوراعا شي جينپيڭ 2013 ـ جىلى وزبەكستانداعى ساپارى كەزىندە باستالعان حورەزىم وبلىسى تاريحي مادەنيەت جۇرتىن قالپىنا كەلتىرۋ نىساناسىنىڭ جۇمىسى اياقتالىپ، ەكى جاقتىڭ گۋمانيتارلىق سەلبەستىگىنىڭ تاعى ٴبىر جارقىن تۇيىنىنە اينالدى.

ۋاڭ ي مىنالاردى ٴبىلدىردى: جۇڭگو مەن قازاقستاننىڭ، جۇڭگو مەن وزبەكستاننىڭ ەكى جاقتى دەڭگەيدە تاعدىرلاس ورتاق تۇلعا ۇستانىمىن امالياتتا ايگىلەۋدى باستاۋى ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋدىڭ قۇرامداس بولىگى، ٴسوز جوق، ەكى جاقتىڭ مىڭ جىلعا سوزىلعان ٴداستۇرلى دوستىعىنىڭ جاڭا، جالىندى ومىرشەڭدىك كۇشىن قاۋلاتىپ، جۇڭگو مەن قازاقستان، وزبەكستان ەلدەرى حالىقتارىن اناعۇرلىم جاقسى باقتقا كەنەلتەدى، سونىمەن بىرگە ٴوڭىردىڭ بەيبىتشىلىگىنە، ورنىقتىلىعىنا جانە داۋىنا جۇڭگو ـ قازاقستان، جۇڭگو ـ وزبەكستان ۇلەسىن قوسادى.

ٴۇشىنشى، ٴار جاقتىڭ ستراتەگيالىق تىلدەسۋىن تەرەڭدەتىپ، ازيا ـ ەۋروپا قۇرلىعىنىڭ بەيبىتشىلىگىنە، داۋىنا ۇلكەن ەنەرگيا ۇستەدى

ۋاڭ ي بىلاي دەدى: ٴتوراعا شي جينپيڭ سامارحاندا تاعى ۋادە بوينشا شاڭحاي سەلبەستىك ۇيىمى باسشىلار ماجىلىسىنە قاتىناسقان 10 ەلدىڭ باسشىسىمەن ەكى جاقتى كەزدەسۋ وتكىزىپ ٴارى جۇڭگو، رەسەي، موڭعوليا 3 جاقتىڭ ٴديدارلاسۋىنا قاتىناستى. بۇلاردىڭ ىشىندە جاقىنعى جىلداردان بەرى كوپ رەت بەت كورىسكەن كونە دوستار دا، العاش رەت كەزدەسكەن جاڭا دوستار دا بار، كەڭەس تاقىرىبى كوپ، مازمۇنى تەرەڭ، جەتىستىكتەرى ناقتى بولىپ، ەكى جاقتى قارىم ـ قاتىناستىڭ داۋىنا جەتەكشىلىك ەتۋدە جانە ٴوڭىردىڭ بەيبىتشىلىگىن، ورنىقتىلىعىن جەبەۋدە تۇ ۇستاپ، باعدار بەلگىلەۋ، ٴىستىڭ تەتىگى مەن ٴتۇيىنىن شەشۋ بەرلىكپەن ىگەرۋدەگى ماڭىزدى ٴرول اتقارادى.

(جالعاسى 3 ـ بەتتە)